

Sprzedaż produktów z własnej pasieki według obowiązujących przepisów

Według obowiązujących przepisów prawnych pszczelarz produkujący i sprzedający konsumentowi nieprzetworzone produkty pszczele jest producentem żywności pochodzenia zwierzęcego. Z tego tytułu obowiązują go nie tylko przepisy dotyczące utrzymania pszczół i jakości samych produktów pszczelich, ale przede wszystkim przepisy regulujące warunki ich pozyskiwania. Obecnie pszczelarstwo nie ma jeszcze wyodrębnionych aktów prawnych, pomimo to regulacje dotyczące poszczególnych zagadnień z tego zakresu zawarte są w licznych ustawach i aktach wykonawczych wydanych w formie rozporządzeń bądź instrukcji.

Pszczelarz chcący sprzedawać produkty pszczele z własnej pasieki w ramach sprzedaży bezpośredniej, powinien dopełnić następujących formalności prawnych. Pierwszym krokiem jest zarejestrowanie swojej pasieki w Powiatowym Inspektoracie Weterynaryjnym. Obowiązek rejestracji gospodarstwa pasiecznego wynika z *Ustawy z dnia 11 marca 2004 r. „O ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt”*, według której posiadanie pasieki jako *utrzymywanie zwierząt gospodarskich w celu umieszczenia na rynku tych zwierząt lub produktów pochodzących z tych zwierząt lub od tych zwierząt* jest działalnością nadzorowaną. Podjęcie działalności nadzorowanej (w tym prowadzenie pasieki) jest dozwolone po uprzednim zgłoszeniu zamiaru prowadzenia tej działalności Powiatowemu Lekarzowi Weterynarii właściwemu ze względu na miejsce lokalizacji pasieki, a nie zamieszkania pszczelarza czy usytuowania pracowni pszczelarskiej. Pamiętajmy! Pasiekę zgłaszamy temu Powiatowemu Lekarzowi Weterynarii, na terenie którego stacjonuje nasza pasieka. Zgłoszenia dokonujemy w formie pisemnej, zamieszczając następujące informacje:

- imię, nazwisko, miejsce zamieszkania i adres pszczelarza;
- określenie rodzaju i zakresu działalności nadzorowanej, którą wnioskodawca zamierza prowadzić;
- określenie lokalizacji pasieki i zabudowań pasiecznych.

Na podstawie powyższych danych pszczelarz otrzymuje numer identyfikacyjny swojej pasieki. Pamiętajmy! Numer identyfikacyjny pszczelarz ma obowiązek umieścić na każdej etykiecie każdego swojego produktu. Należy zaznaczyć, że w odniesieniu do pasiek jako miejsc utrzymywania zwierząt nie wydaje się decyzji stwierdzającej spełnienie wymogów weterynaryjnych. Pasieki podlegają jedynie wpisaniu do rejestru prowadzonego przez Powiatowego Lekarza Weterynarii, właściwego dla miejsca lokalizacji pasieki. Rejestracja pasieki ma znaczenie jedynie przeciwepidemiotyczne w celu zwalczania i monitorowania chorób zakaźnych. Istnieje możliwość posiadania dowolnej liczby pni i nie rejestrowania pasieki w Powiatowym Inspektoracie Weterynarii, ale tylko pod warunkiem, że produkty pszczele i same pszczoły nie będą wprowadzane na rynek nawet w formie nieodpłatnej, a jedynie będą wykorzystywane na własne potrzeby pszczelarza. Dopiero po skończonej rejestracji pasieki pszczelarz może zarejestrować sprzedaż bezpośrednią. Pamiętajmy! Aby zarejestrować sprzedaż bezpośrednią trzeba w pierwszej kolejności mieć zarejestrowaną

pasiekę. Dopóki pszczelarz nie uzyska prawa do sprzedaży bezpośredniej od Powiatowego Lekarza Weterynarii, chociaż ma zarejestrowaną pasiekę, nie może sprzedawać swoich produktów pszczelich. Nie jest ważne czy miejscem sprzedaży jest własny dom, pasieka czy rynek. Pamiętajmy! Zarejestrowanie sprzedaży bezpośredniej przez pszczelarza pozwala mu w sposób zgodny z prawem sprzedawać swoje nieprzetworzone produkty pszczele.

Nieprzetworzonymi produktami pszczelimi zgodnie z *Rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 29 grudnia 2006 r. w sprawie wymagań weterynaryjnych przy produkcji produktów pochodzenia zwierzęcego przeznaczonych do sprzedaży bezpośredniej* (Dz.U. Nr 5, poz. 38 z 2007 r.) są: miód, pyłek pszczele, pierzga i mleczko pszczele. Dodatkowo produkty te muszą pochodzić z pasieki bądź pasiek będących w posiadaniu pszczelarza ubiegającego się o sprzedaż bezpośrednią. Innymi słowy: **pszczelarz może w ramach sprzedaży bezpośredniej sprzedawać tylko i wyłącznie produkty pszczele pochodzące z własnej lub własnych pasiek**. W ramach sprzedaży bezpośredniej nie wolno skupować produktów pszczelich od innych pszczelarzy i w ramach tej sprzedaży sprzedawać. Takie działanie kwalifikuje się prawnie nie jako sprzedaż bezpośrednia, ale jako działalność zakładu przetwarzającego, w przypadku którego są inne, ostrzejsze wymagania. W przypadku sprzedaży bezpośredniej wymagania weterynaryjne są wymaganiami minimalnymi. Pszczelarz dostosowując się do wymagań sprzedaży bezpośredniej spełnia jedynie minimum sanitarne wymagane przez Powiatowego Lekarza Weterynarii. Po uzyskaniu numeru identyfikacyjnego pasieki pszczelarz rejestruje sprzedaż bezpośrednią.

Zgodnie z *Rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 29 grudnia 2006 r. w sprawie wymagań weterynaryjnych przy produkcji produktów pochodzenia zwierzęcego przeznaczonych do sprzedaży bezpośredniej* (Dz.U. Nr 5, poz. 38 z 2007 r.) pszczelarz ma obowiązek zgłoszenia sprzedaży produktów pszczelich do Powiatowego Lekarza Weterynarii w terminie 30 dni przed rozpoczęciem tej działalności. Pamiętajmy! **Zgłoszenie sprzedaży bezpośredniej dokonuje pszczelarz u Powiatowego Lekarza Weterynarii na terenie, na którym pozyskuje produkty pszczele**. Jeśli pszczelarz ma pasiekę w danym powiecie i w tym samym powiecie pozyskuje produkty pszczele, to rejestracja pasieki i sprzedaży bezpośredniej jest dokonywana u tego samego Powiatowego Lekarza Weterynarii, na terenie któ-

rego stacjonuje pasieka i odbywa się pozyskiwanie produktów pszczelich. Jeżeli pasieka jest umiejscowiona w jednym powiecie, a miód jest odbierany w drugim powiecie, to pszczelarz rejestruje pasiekę u Powiatowego Lekarza Weterynarii na terenie stacjonowania pasieki, a sprzedaż bezpośrednią rejestruje u Powiatowego Lekarza Weterynarii, z którego terenu odbierany jest miód. Rejestrując sprzedaż bezpośrednią w Powiatowym In-

spektoracie Weterynarii, pszczelarz musi mieć napisany projekt technologiczny miejsca i sposobu pozyskiwania produktów pszczelich.

Pamiętajmy! Pierwszym dokumentem przy rejestracji sprzedaży bezpośredniej jest opisowy projekt technologiczny. Pszczelarza obowiązuje tylko część opisowa projektu technologicznego, która powinna zawierać następujące elementy:

Opisowy projekt technologiczny pozyskiwania produktów pszczelich w ramach sprzedaży bezpośredniej (przykład)

(dokładny adres pozyskiwania produktów pszczelich w ramach sprzedaży bezpośredniej)

Rodzaj działalności	Opis
Określenie pozyskiwanych produktów pszczelich w ramach prowadzonej działalności	Miód i pyłek z własnej pasieki.
Wykaz pomieszczeń (ze wskazaniem ich przeznaczenia), w których będą pozyskiwane produkty pszczele Wymagania weterynaryjne określone w rozporządzeniu dotyczą pomieszczeń, w których produkuje się lub sprzedaje produkty pszczele. Zarówno produkcja (w tym proces rozlewu miodu) jak i jego sprzedaż bezpośrednia może odbywać się w jednym pomieszczeniu na terenie pasieki. Liczba pomieszczeń produkcyjnych nie została określona w rozporządzeniu. W związku z tym możliwa jest produkcja produktów pszczelich w ramach sprzedaży bezpośredniej w jednym pomieszczeniu. Rozporządzenie nie określa również wymagań w odniesieniu do rozmieszczenia pomieszczeń, w tym zachowania układu krzyżowania się drogi czystej z drogą brudną. Ponadto w pomieszczeniu/pomieszczeniach, w których pozyskuje się produkty pszczele powinna być zapewniona możliwość zmiany odzieży własnej na odzież roboczą lub ochronną, a także możliwość zmiany obuwia i oddzielnego przechowywania odzieży własnej.	Pracownia pszczelarska składa się z jednego pomieszczenia, w którym została zapewniona możliwość zmiany odzieży własnej na odzież ochronną i zmiany obuwia. Dodatkowo jest zapewniona możliwość przechowywania odzieży własnej i zmienionej odzieży. Odzież wierzchnia i ochronna w trakcie zmiany jest przechowywana w przeznaczonej do tego celu szafie.
Wykaz sprzętu pszczelarskiego przeznaczonego do pozyskiwania produktów pszczelich Jeżeli sprzęt pszczelarski jest wykonany z innego materiału niż dopuszczony do kontaktu z żywnością to koniecznie trzeba zaznaczyć, że jest on zabezpieczony lakierem spożywczym. Tak zabezpieczony sprzęt spełnia wymagania odnośnie bezpośredniego kontaktu z żywnością/miodem.	Sprzęt pszczelarski jest wykonany z materiałów dopuszczonych do bezpośredniego kontaktu z żywnością i jest utrzymywany w dobrym stanie technicznym. 1. Miodarka /stal kwasoodporna/ 2. Stół do odklepania (stal kwasoodporna) 3. Nóż do odklepania (stal kwasoodporna) 4. Widelce do odklepania (stal kwasoodporna) 5. Odstojniki do miodu (stal kwasoodporna) 6. Cedzidło do miodu (stal kwasoodporna) 7. Sita do miodu 8. Plastikowe pojemniki na miód 9. Odzież ochronna na zmianę nakładana w czasie miodobrania: - biały fartuch, - czapka, - obuwie.
Określenie sposobu zaopatrzenia w wodę Istnieje również zaopatrzenie pracowni w wodę, transportując ją z domu w pojemnikach dopuszczonych do bezpośredniego kontaktu z żywnością. W każdym przypadku woda powinna mieć wyniki świadczące o przydatności do spożycia przez ludzi.	Woda pochodzi z wodociągu miejskiego bądź z własnego ujęcia wody / studnia.
Opis stosowanych zabiegów mycia i dezynfekcji	Sprzęt pszczelarski przed i po każdym miodobranu jest myty i dezynfekowany preparatem o nazwie Elkosan. Preparat ten w swoim składzie zawiera środek dezynfekcyjny i jest przeznaczony do mycia ręcznego maszyn i urządzeń mających zastosowanie w przemyśle spożywczym. Stężenie roztworu wynosi 2%. Podłogi i ściany pomieszczeń, w których pozyskuje się miód wykonane są z materiałów łatwo zmywalnych. Mycie i dezynfekowane są preparatem Fettantfermer 0404 z funkcją dezynfekcji w stężeniu 2%. Oba preparaty mają atest PZH. Karty charakterystyki preparatów znajdują się w pasiece.
Sposób zabezpieczenia pomieszczeń przed dostępem zwierząt, w szczególności owadów, ptaków i gryzoni	Jest zachowana szczelność ścian i okien w pomieszczeniu/pomieszczeniach, w których pozyskuje się miód. Profilaktycznie po sezonie pszczelarskim/jesień, rozkłada się pułapki na gryzonia/myszy przed pracownią pszczelarską. Drzwi wejściowe dodatkowo są zabezpieczone blachą do wysokości 20 cm przed dostępem gryzoni.

Opis...
 ▷ Przedstawiony przykładowy projekt technologiczny z komentarzem nie jest niczym strasznym. Na podstawie tego projektu każdy pszczelarz może stworzyć własny projekt technologiczny. Podstawą prawną do obowiązku złożenia projektu technologicznego jest *Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 29 marca 2006 r. w sprawie wymagań, jakim powinien odpowiadać projekt technologiczny zakładu, w którym ma być prowadzona działalność w zakresie produkcji produktów pochodzenia zwierzęcego* (Dz.U. Nr 59, poz. 415, z późn. zm.). Napisany projekt technologiczny wraz z podaniem o zatwierdzenie należy złożyć w Powiatowym Inspektoracie Weterynarii w celu zatwierdzenia. Dodatkowo musi być dołączony dowód wpłaty w wysokości 10 zł. Podstawą prawną jest *Ustawa z dnia 16 listopada 2006 r. o opłacie skarbowej* (Dz.U. Nr 225, poz. 1635).

Po uzyskaniu decyzji Powiatowego Lekarza Weterynarii o zatwierdzeniu planu technologicznego, należy złożyć wniosek o wpis do rejestru Powiatowego Lekarza Weterynarii w ramach sprzedaży bezpośredniej. **Pamiętajmy!** Drugim dokumentem przy rejestracji sprzedaży bezpośredniej jest podanie o wpis do rejestru sprzedaży bezpośredniej Powiatowego Lekarza Weterynarii. Wniosek o wpis do rejestru sprzedaży bezpośredniej powinien zawierać następujące elementy:

- imię i nazwisko, miejsce zamieszkania albo nazwę, siedzibę i adres wnioskodawcy;
- określenie rodzaju działalności, która ma być prowadzona (w tym przypadku sprzedaż bezpośrednia);
- rodzaj produktów pszczelich, które będą pozyskiwane;
- określenie lokalizacji pracowni.

Do wniosku dołącza się dodatkowo dowód wpłaty w wysokości 10 zł. Podstawą prawną jest *Ustawa z dnia 16 grudnia 2005 r. o produktach pochodzenia zwierzęcego* (Dz.U. Nr 17, poz. 127) art. 20, 21.

Po otrzymaniu wniosku od pszczelarza Powiatowy Lekarz Weterynarii lub upoważniony przez niego pracownik Powiatowego Inspektoratu Weterynarii przed wydaniem decyzji o rejestracji przeprowadza kontrolę miejsca zgłoszonego we wniosku. Kontrola ta jest zgodna z *Ustawą z dnia 29 stycznia 2004 r. o Inspekcji Weterynaryjnej* (Dz.U. Nr 33, poz. 287, z późn. zm.), art. 3. Wymagania weterynaryjne dotyczące miejsc pozyskiwania i prowadzenia sprzedaży bezpośredniej produktów pszczelich sprawdzają się według *Rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 29 grudnia 2006 r. w sprawie wymagań weterynaryjnych przy produkcji produktów pochodzenia zwierzęcego przeznaczonych do sprzedaży bezpośredniej* (Dz.U. Nr 5, poz. 38, z 2007 r.). W oparciu o ustalenia zawarte w protokole kontroli Powiatowy Lekarz Weterynarii podejmuje decyzję o wpisie działalności nadzorowanej do prowadzonego przez siebie rejestru. W przypadku stwierdzenia uchybień, muszą one zostać usunięte. Po ich usunięciu i przeprowadzeniu ponownej kontroli następuje wydanie decyzji o wpisie do rejestru. Wraz z wpisem do rejestru pszczelarz otrzymuje numer identyfikacyjny swojej sprzedaży bezpośredniej. **Pamiętajmy! Tego numeru nie umieszczamy na etykietach ze swoimi produktami pszczelimi.** Każda nowo zarejestrowana sprzedaż bezpośrednia produktów pszczelich przez Powiatowych Lekarzy Weterynarii jest przekazywana do Głównego Inspektoratu Weterynarii. Główny Inspektorat Weterynarii prowadzi krajowy spis podmiotów, które uzyskały pozwolenie na sprzedaż bezpośrednią, jednocześnie upubliczniając go na swojej stronie internetowej.

Ostatnią czynnością jest ocenienie przez Powiatowego Lekarza Weterynarii stopnia ryzyka dla działalności rejestrowanej. Jest to wymóg nałożony przez Głównego Lekarza Weterynarii na Powiatowych Lekarzy Weterynarii według *Instrukcji Nr GIWhig - 500-11/07 z dnia 14 sierpnia 2007 r. w sprawie określenia na podstawie analizy ryzyka częstotliwości kontroli podmiotów sektora spożywczego objętych nadzorem Inspekcji Weterynaryjnej*. Powyższa instrukcja określa zatem częstotliwość kontroli miejsca pozyskiwania produktów pszczelich. W przypadku pracowni pszczelarskich kontrola taka będzie przeprowadzana raz w roku lub raz na dwa lata. Pierwsza ocena powinna być określona do końca roku, w którym została zarejestrowana sprzedaż bezpośrednia. **Pamiętajmy! Za sprzedaż produktów pszczelich bez zarejestrowanej sprzedaży bezpośredniej grozi kara w wysokości do 2000 zł.**

Dodatkowo każdy pszczelarz, który sprzedaje produkty pszczele w ramach sprzedaży bezpośredniej powinien mieć: ● aktualne orzeczenie lekarskie o braku przeciwwskazań do wykonywania pracy wymagającej kontaktu z żywnością wydane na podstawie przepisów o chorobach zakaźnych i zakażeniach (*Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 2 lutego 2006 r. w sprawie badań do celów sanitarno-epidemiologicznych*, Dz.U. Nr 25, poz. 191), ● przestrzegać podstawowych zasad higieny przy pozyskiwaniu produktów pszczelich, ● używać czystej odzieży podczas sprzedaży. **Pamiętajmy!** Osoby mające kontakt z produktami pszczelimi powinny przestrzegać zasad higieny w procesie pozyskiwania tych produktów, jak również w trakcie ich sprzedaży. Powinny mieć orzeczenie lekarskie o braku przeciwwskazań do wykonywania prac wymagających kontaktu z żywnością.

Zarejestrowana sprzedaż bezpośrednia pozwala pszczelarzowi sprzedawać produkty pszczele na terenie województwa, na którym były pozyskiwane produkty pszczele i na terenie województw sąsiednich. Jeżeli pszczelarz ma zamiar sprzedawać swoje produkty na obszarze innego powiatu niż powiat, na obszarze którego jest zarejestrowana sprzedaż bezpośrednia, to o tym fakcie ma obowiązek powiadomić Powiatowego Lekarza Weterynarii właściwego ze względu na miejsce prowadzenia sprzedaży w terminie 7 dni przed rozpoczęciem tej sprzedaży. Nieważne jest, czy powiaty są w ramach tego samego województwa czy innego. Miejscem sprzedaży bezpośredniej może być pasieka, targowisko, również zakłady prowadzące handel detaliczny. Jeżeli produkty pszczele są opakowane w opakowania jednostkowe, to zakładem prowadzącym handel detaliczny może być każdy zakład prowadzący sprzedaż tych produktów konsumentowi końcowemu, np. sklep spożywczy, lokalna restauracja, stołówka zakładowa, zakład prowadzący catering instytucjonalny itp. Definicja handlu detalicznego została określona w art. 3 pkt 7 *rozporządzenia (WE) nr 178/2002 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 28 stycznia 2002 r. ustanawiającego ogólne zasady i wymagania prawa żywnościowego, powołującego Europejski Urząd ds. bezpieczeństwa żywności oraz ustanawiającego procedury w zakresie bezpieczeństwa żywności* (Dz.Urz. WE L 31 z 01.02.2002 r., str. 1; Dz.Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 15, t. 6, str. 463).

Pamiętajmy! Zarejestrowanie pasieki i sprzedaży bezpośredniej nie zwalnia pszczelarza z obowiązku odpowiedzialności za swoje produkty pszczele.

tel. 086 218 07 03
 epiomza@op.pl